

«وطن امروز» مزایای اقتصادی عضویت رسمی ایران در سازمان همکاری شانگهای را بررسی کرد

فصل جدید تجارت ایران

تقویت مزیت‌های ترانزیتی، تشکیل کنسرسیوم بین بانکی، تجارت آزاد و ایجاد قطب انرژی جهانی از اصلی‌ترین آورده‌های عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای است

ناکام سازد. علاوه بر این تریتا پارسی، مدیر اندیشکده Quincy، عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای را کلید خروج از انزوا و آغاز راه ورود به اقتصادی جهانی عنوان کرد.

بررسی سهم ایران از تجارت خارجی هر یک از کشورهای عضو نشان می‌دهد ظرفیت تجاری قابل توجهی برای کشور وجود دارد که عضویت دائم ایران می‌تواند شرایط تجارت و حضور ایران در بازارهای کشورهای عضو را تا حدودی تسهیل کند. از سوی دیگر داده‌های صادراتی و وارداتی ایران به‌خوبی نمایانگر آن است که با عضویت دائم کشور، ایران به دلیل قرارگیری در نقطه خاص (شاهراه حیاتی) به دروازه عبور و مرور این کشورها تبدیل خواهد شد و این امر شرایط خوبی را برای کشور فراهم خواهد کرد.

البته ناگفته نماند عضویت صرف ایران در پیمان شانگهای به تنهایی برای تحقق اهداف تجاری و اقتصادی کافی نیست، بلکه تداوم این مسیر و انعقاد توافقنامه‌های دوجانبه در حوزه‌های مختلف با تک‌تک کشورهای عضو، اتفاقات مثبتی را در عرصه اقتصاد ایران رقم خواهد زد، البته در صورتی که کشور بتواند از راه‌های دیگر کسب درآمد کند و انتقال منابع را از سامانه‌های پیام‌رسان بانکی دیگری مانند چین و روسیه انجام دهد.

ارائه امتیازات اقتصادی

اعطای وام‌ها و اعتبارات اعضای شانگهای به اعضای خود نیز از دیگر فواید مدت عضویت در این سازمان برای ایران خواهد بود که تاکنون در همین راستا به حدود ۶۰ پروژه تعریف شده وام اعتباری بالغ بر ۱۰ میلیارد دلار تخصیص داده شده است. کشور چین

کشوری پیشرو در اقتصاد دیجیتال و رباتیک و اینترنت اشیا به شمار می‌رود و چون ایران نیز با داشتن امکانات خوب در این حوزه فعال است، سرمایه‌گذاری مشترک در این حوزه بسیار راهگشاست. از سوی دیگر ۳ عضو سازمان همکاری‌های شانگهای یعنی افغانستان به عنوان عضو ناظر و تاجیکستان و پاکستان به عنوان ۲ عضو از هم‌زمان ایران و نزدیکان زبان فارسی محسوب می‌شوند که این خود یکی از فرصت‌های پیش روی ایران در زمینه گردشگری است.

کارشناسان اقتصادی معتقدند نباید از محدودیت‌های سازمان همکاری شانگهای نیز غافل شده تنها ۷ درصد اسناد این سازمان اقتصادی بوده و مهم‌ترین موانع موجود در مسیر همکاری اقتصادی و تجاری در سازمان همکاری شانگهای عدم تجانس است. فراهم نبودن زمینه همکاری نهادی میان کشورهای عضو، تفاوت دیدگاه چین و روسیه درباره اهمیت و جایگاه اقتصادی این سازمان در برنامه‌های بلندمدت اقتصادی آنها در منطقه و عدم وجود زیرساخت‌های مالی مورد نیاز در ساماندهی همکاری‌های مالی میان اعضا از دیگر محدودیت‌های این نهاد است.

انتفاع سایر کشورهای عضو دائم ایران
همزمان با عضویت کامل ایران در سازمان همکاری شانگهای، کشورهای عربی نیز با تغییر سیاست خارجی خود بویژه نگاه به شرق خواستار عضویت در این سازمان شده‌اند. واقعیت این است که اهمیت شانگهای محدود به عالم سیاست نیست و این گروه را می‌توان از مهم‌ترین نهادهای اقتصادی جهان برشمرد، وقتی بدانیم که حدود ۲۵ درصد تولید ناخالصی جهان به کشورهای عضو آن تعلق دارد و حجم اقتصاد کشورهای عضو این سازمان ۲۰ تریلیون دلار است که نسبت به ۲۰ سال گذشته ۱۳ برابر شده است.

به گفته کارشناسان اقتصادی، اگر ایران به دنبال استفاده از ظرفیت سازمان همکاری‌های شانگهای است باید سیاست‌های صادراتی خود را تغییر دهد و بتواند کالاها و محصولات دارای ویژگی رقابتی را به بازار سایر کشورها عرضه کند. بدیهی است برای دستیابی به این هدف در داخل کشور باید ظرفیت‌های صنعتی، اقتصاد دانش‌بنیان و مزیت‌های نسبی افزایش یابد. شکی نیست که عضویت در اینگونه سازمان‌ها شرط لازم برای پیشبرد اهداف است اما شرط کافی نیست و تنها زمانی اهداف اقتصادی و تجاری محقق می‌شود که سیاست‌های صادراتی کشور با هدف توازن بخشی به تراز تجاری متقابل تغییر کند؛ برای مثال میزان صادرات روسیه به ایران با میزان واردات از روسیه برابر باشد. طبیعتاً تحقق توازن تجاری با کشورهای عضو موجب حذف دلار از روابط فی‌مابین و استفاده از واحد پولی مشترک خواهد شد.

با توجه به حضور ایران و روسیه در این سازمان و حجم ذخایر هیدروکربنی و فسیلی که در اختیار این کشور قرار دارد و بازار بزرگ مصرفی که چین و هند دارند، یک پتانسیل برای تشکیل یک باشگاه انرژی شکل گرفته است.

ژوئیه ۲۰۲۳ در هند عضویت رسمی جمهوری اسلامی ایران در این سازمان تصویب و اعلام شد.
ایجاد فضای مساعد برای فعالیت ایران
نقش سازمان همکاری شانگهای از زمان تأسیس آن تاکنون در منطقه افزایش یافته است. این سازمان، برخلاف سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (پیمان ناتو) و پیمان ورشو سابق، هنوز یک معاهده دفاعی چندجانبه به‌شمار نمی‌رود. با این وجود، در سال‌های اخیر به دلیل بالا گرفتن تنش‌های روسیه و چین با ایالات متحده، فضای مساعدی جهت عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای فراهم شد؛ در واقع چین و روسیه در سال‌های اخیر به دلیل تنش با آمریکا تحت برخی تحریم‌های این کشور و اتحادیه اروپایی قرار گرفته‌اند و همین امر فرصت مناسبی را برای ایران ایجاد کرد تا عضویت کامل آن در این سازمان - که یک‌سوم اقتصاد دنیا را شامل می‌شود - تحقق یابد.

شورای تجاری، انجمن بین‌بانکی و باشگاه انرژی ۳ نهاد غیردولتی زیرمجموعه سازمان همکاری شانگهای هستند. شورای تجاری سال ۲۰۰۵ تاسیس شد و مقر آن در مسکو است که با هدف گرد آوردن فعالان بازرگانی کشورهای عضو و ایجاد فضای ایده برای پروژه‌های مشترک تشکیل شد. در همان سال و به منظور ایجاد سازوکار تأمین مالی و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های مشترک، انجمن بین‌بانکی تشکیل شد که تاکنون به ۶۲ پروژه حدود ۱۵ میلیارد دلار بودجه اختصاص داده است.

باشگاه انرژی نیز به صورت رسمی سال ۲۰۱۳ به منظور شکل‌دهی به مدل جدید تبادل و تدوین استراتژی مشترک انرژی اوراسیایی تشکیل شد. توسعه کریدورهای حمل‌ونقل همکاری در حوزه کشاورزی هوشمند، پارک‌های فناوری و حوزه‌های دیجیتال، به کارگیری ارزهایی به جز دلار، منطقه تجارت آزاد و کمربند سبز از ابتکارات اجرایی شده یا در حال اجرای سازمان بوده است.

تعامل همه‌جانبه اعضا
به طور کلی امکان تجارت مستقیم و پایدار با کشورهای عضو، ایجاد اعتماد همه اعضا جهت تعامل همه‌جانبه، تقویت اثرگذاری در بازار بین‌المللی نفت و گاز، کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل در صادرات و واردات، سرعت بخشیدن به روند حذف دلار از معاملات، مشارکت سازنده در حل‌وفصل مناقشات منطقه‌ای، افزایش همکاری در زمینه‌های مختلف از قبیل انرژی و توریسم و برقراری امکان مشارکت گسترده در ساختارهای سیاسی، نظامی و امنیتی، از مهم‌ترین مزایای عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای به شمار می‌رود.

شورای روابط خارجی اروپا، عضویت ایران در پیمان شانگهای را راهی برای بیمه شدن جمهوری اسلامی از تحریم‌های دانست. بر این اساس ایران قادر است با کمک چین و روسیه، وضع تحریم‌های جدید سازمان ملل را

لذا در تعامل با سایر بانک‌ها و موسسات مالی نظیر بانک توسعه چین، پلتفرم مناسبی برای پیاده‌سازی پروژه‌های متنوع سرمایه‌گذاری مشترک مانند انواع پروژه‌های «ابتکار کمربند و جاده» یک راه برای انقاع همه کشورها خواهد بود. افزایش همکاری در زمینه‌هایی مانند تربیت سوابق ارز، سیستم‌های پرداخت فرامرزی و تأمین مالی زیرساخت‌ها نیز با ارتقای سطح تعامل اقتصادی، جریان تجارت و سرمایه‌گذاری را تسهیل می‌کند. به‌علاوه، تأکید سازمان همکاری شانگهای بر توسعه زیرساخت‌ها و پروژه‌های ارتباطی به بهبود حمل‌ونقل و تسهیل تجارت از مسیر کشف فرصت‌های نهفته صادراتی است که این امر چشم‌انداز اقتصادی ایران را در آینده تقویت خواهد کرد. مضاف بر اینکه ایران می‌تواند در همکاری با سایر اعضای

این سازمان برای توسعه پروژه‌های زیرساختی حمل‌ونقل مانند ساخت و بهبود بزرگراه‌ها، خطوط راه‌آهن و بنادر اقدام کند.

ایران از سال‌های دور همواره به دنبال عضویت کامل در پیمان شانگهای بوده؛ با این وجود، اعضای این سازمان تحت تأثیر تحریم‌های اقتصادی، توافق عضویت کامل ایران نبودند و حتی سال ۲۰۱۵ چین علت مخالفت را تحریم‌های شورای امنیت

سازمان ملل عنوان کرده بود اما اکنون و با عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای فشار از افزایش روابط دوجانبه ایران با تک‌تک اعضا، ظرفیت اقتصادی جدیدی را برای کشور باز خواهد کرد. سازمان همکاری شانگهای یک نهاد همکاری میان‌دولتی است که با هدف همکاری چندجانبه امنیتی، اقتصادی و فرهنگی، از سوی رهبران چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان و ازبکستان در سال ۱۹۹۶ تشکیل شد. اندکی بعد، ازبکستان هم به این سازمان پیوست و این سازمان رسماً «به سازمان همکاری شانگهای» تغییر نام داد.

علاوه بر اعضای اصلی، ابتدا مغولستان در سال ۲۰۰۴ و یک سال بعد ایران، پاکستان، هند و افغانستان در سال ۲۰۰۵ و پس از آن بلاروس به عنوان عضو ناظر به سازمان ملحق شدند. در تاریخ ۱۰ ژوئن ۲۰۱۵ این سازمان با عضویت هندوستان و پاکستان موافقت کرد. این کشورها ۲ سال بعد همه شرایط را برای عضویت کامل در این سازمان اجرا کردند و عضویت‌شان در سازمان همکاری شانگهای در اجلاس سران کشورهای عضو این سازمان در ۹ ژوئن ۲۰۱۷ که در آستانه قزاقستان برگزار شد، به تصویب رسید. در تاریخ ۱۷ سپتامبر ۲۰۲۱ با سفر سید ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران به دوشنبه، پایتخت تاجیکستان و شرکت در اجلاس سران، سازمان همکاری شانگهای با عضویت ایران موافقت کرد که لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران در این سازمان در تاریخ ۶ آذر ۱۴۰۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و در کمتر از ۲ سال و همزمان با برگزاری اجلاس مجازی سران کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای در ۴

دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای معتقدند عضویت ایران در این پیمان، از منظر اقتصادی، مزیت‌های متنوعی را از قبیل افزایش فرصت‌های همکاری تجاری و چشم‌انداز مثبت مثبت سرمایه‌گذاری در ایران در دسترس قرار داده است. ایران به دلیل موقعیت استراتژیک خود در گذرگاه آسیا، اروپا و خاورمیانه، از تسهیل یکپارچگی اقتصادی منطقه‌ای توسط سازمان همکاری شانگهای سود خواهد برد. این سازمان، توسعه تجارت و همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای را از طریق نهادهای زیرمجموعه خود مانند شورای تجاری که هدف آن آسان‌سازی تعاملات تجاری است، ترویج می‌کند.

عضویت در این سازمان چه از منظر اقتصادی و چه تجاری نه تنها برای ایران بلکه برای سایر اعضا نیز دارای مزیت‌های فراوانی است. برای مثال بخش زیادی از انرژی جهان توسط اعضای همین سازمان مصرف می‌شود، زیرا بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان نفت و گاز مانند چین و هند در این مجموعه هستند و برخی اعضای پیمان شانگهای مانند ایران، روسیه و قزاقستان در شمار تولیدکنندگان بزرگ نفت و گاز قرار دارند.

در این میان یکی از نگرانی‌های مصرف‌کنندگان عمده مانند چین و هند حفظ روند تولید تا صادرات نفت از خلیج فارس است. در نتیجه با پیوستن ایران به پیمان شانگهای این اطمینان خاطر برای مصرف‌کنندگان بزرگ نفت مانند چین، هند و پاکستان ایجاد خواهد شد.

یکی دیگر از مزایای عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای موضوع تأمین مالی است. طی سال‌های اخیر ایران به دلیل تحریم‌های ظالمانه غرب با مشکل انتقال منابع ارزی و ارتباطات بانکی روبه‌رو بوده است. این امر مشکلات عدیده‌ای را برای صادرکنندگان و واردکنندگان ایجاد کرده و لذا با عضویت ایران مشکل انتقال منابع ارزی و ارتباطات بانکی قابل حل خواهد بود. به عبارت دیگر یکی از اهداف مالی و اقتصادی سازمان همکاری شانگهای پیش‌بینی جایگزین‌هایی برای سوئیفت آمریکا بوده است. در این راستا یکی از این جایگزین‌ها تشکیل بانک توسعه شانگهای است؛ جز آن نیز ارتباطات مالی و اعتباری بین اعضای شانگهای امکان‌پذیر خواهد بود و با توجه به تحریم روسیه توسط غرب، سرعت این همکاری‌ها افزایش خواهد یافت، چرا که روسیه و چین علاقه‌مند به همکاری با ایران هستند و برای ایران نیز رهایی از زیر فشار تحریم‌های غرب اهمیت زیادی دارد. ناگفته نماند که کشورهایمانند روسیه و چین می‌توانند در زمینه سرمایه‌گذاری در ایران و همچنین گشودن مسیرهای مالی و اعتباری برای ایران نقش‌آفرین باشند و در صورت توسعه این روابط عدم نیاز به برقراری ارتباط اقتصادی با اروپا و آمریکا شمالی دور از ذهن نیست.

تقویت همکاری‌های مالی
کنسرسیوم بین بانکی این سازمان (IBC) شامل ۸ بانک اصلی و ۳ بانک ناظر است که برای تقویت همکاری‌های مالی، تسهیل عملیات بانکی و تأمین مالی پروژه‌های توسعه‌ای در کشورهای عضو تشکیل شده است.

تیرماه سال جاری سرآغاز فصل جدیدی از روابط ایران در فضای جهانی رقم خورد و در بیست‌وسومین نشست سران سازمان همکاری شانگهای که به صورت مجازی به ریاست هند برگزار شد، عضویت جمهوری اسلامی ایران در این سازمان به صورت رسمی اعلام و به این ترتیب کشورمان نهمین عضو سازمان همکاری شانگهای شد. «نارندرا مودی» نخست‌وزیر هند در این نشست با به رسمیت شناختن ایران به عنوان عضو جدید سازمان همکاری شانگهای برای مردم ایران آرزوی موفقیت کرد. ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه نیز در این نشست اعلام کرد پیوستن رسمی ایران به این سازمان می‌تواند ظرفیت‌های جدیدی به آن بیفزاید.

آنچه مسلم است عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای پیامدهای قابل توجهی برای کشورمان به همراه دارد. به عبارت دیگر پذیرش عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای، یکی از مهم‌ترین اتفاقات از لحاظ اقتصادی و سیاسی محسوب می‌شود. ایران سال‌ها عضو ناظر این سازمان منطقه‌ای بود و با پذیرش عضویت دائم ایران از سوی اعضای آن، ایران از ظرفیت‌ها و امکانات جدیدی بهره‌مند خواهد شد. سازمان همکاری شانگهای به لحاظ جغرافیایی، متشکل از قدرت‌های مهم منطقه است که ظرفیت‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی گسترده‌ای برای همکاری‌های منطقه‌ای دارد و حضور در این سازمان به منظور دستیابی به رشد و توسعه یک ضرورت بوده است. اکنون و به دنبال عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای باید دید این عضویت چه منافع و پیامدهای اقتصادی و تجاری برای ایران به همراه دارد.

تجارت از مسیر موافقتنامه‌های تجاری

گسترش تجارت عامل مهمی برای بالا بردن رشد اقتصادی هر کشور است. در ضمن گسترش تجارت می‌تواند باعث ایجاد ظرفیت‌های سیاسی مانند امنیت شود. آمارهای بانک جهانی نشان می‌دهد سهم صادرات جهان از تولید ناخالص داخلی از ۱۳ درصد در سال ۱۹۷۰ تا حدود ۳۰ درصد در سال ۲۰۱۹ رسیده است. از زمان امضای موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت و ایجاد سازمان تجارت جهانی، موافقتنامه‌های تجارت ترجیحی، ابزاری مفید برای ارتقای همکاری‌های بین‌المللی بوده است. در ۳۰ سال گذشته، موافقتنامه‌های تجاری به طرز چشمگیری افزایش یافته و تا سپتامبر ۲۰۲۰ تعداد ۳۰۶ موافقتنامه تجاری منطقه‌ای فعال به سازمان تجارت جهانی گزارش شده است. با افزایش روزافزون آزادسازی تجاری، بررسی آثار رفاهی و اقتصادی موافقتنامه‌های تجاری همواره از دغدغه‌های اصلی سیاست‌گذاران و پژوهشگران اقتصادی بوده است. با افزایش تعداد و دامنه وسیع موافقتنامه‌های تجارت ترجیحی، شکل معماری سیستم تجارت جهانی و فضای تجارت بین‌الملل در کشورهای در حال توسعه به سرعت در حال تغییر است و همکاری کشورهای مختلف در چارچوب این توافقنامه‌ها، علاوه بر گسترش تجارت منطقه‌ای می‌تواند به یکی از اصلی‌ترین چالش‌های سیستم تجارت جهانی در سال‌های آینده تبدیل شود.

بر اساس آمار مرکز تجارت بین‌الملل، کل حجم تجارت کالایی کشورهای سازمان همکاری شانگهای در سال ۲۰۲۰، حدود ۶ هزار میلیارد دلار بوده است (۱۷،۳ درصد تجارت کالایی جهان). از این حجم تجارت، میزان ۳،۲ هزار میلیارد دلار (۵۴ درصد) مربوط به صادرات و ۲،۷ هزار میلیارد دلار (۴۶ درصد) مربوط به واردات بوده است. از طرفی کل حجم تجارت درون‌گروهی کشورهای سازمان همکاری شانگهای در سال ۲۰۲۰ نیز ۶۷۸ میلیارد دلار برآورد شده که از این حجم تجارت، میزان ۳۹۹ میلیارد دلار مربوط به واردات و ۲۷۹ میلیارد دلار مربوط به صادرات بوده است. بر اساس این داده‌ها، حدود ۱۴،۴ درصد از کل واردات و ۸،۴ درصد از کل صادرات کشورهای سازمان همکاری شانگهای از طریق تجارت درون‌گروهی تأمین می‌شود. طبق داده‌های مرکز تجارت بین‌الملل، ارزش کل تجارت ایران با کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای در سال ۲۰۱۸ حدود ۲۸ میلیارد دلار بوده که این رقم ۲۰ درصد از کل تجارت ایران را شامل می‌شود. همچنین جایگاه کشورهای سازمان همکاری شانگهای در صادرات ایران ۱۳،۶ درصد و در واردات ایران ۳۵،۷ درصد است. علاوه بر این و بر اساس آمار مرکز تجارت در سال ۱۴۰۰ تجارت ایران با اعضای شانگهای به ۵۴ میلیون و ۸۵۶ هزار تن کالا به ارزش ۳۷ میلیارد و ۱۶۸ میلیون دلار رسید که حدود ۳۰ درصد کل تجارت خارجی کشور را تشکیل می‌دهد.

مزایای اقتصادی عضویت ایران
کارشناسان اقتصادی با مثبت ارزیابی کردن عضویت

این مسیر تنها متعلق به شماست. اینترنتی «کامل» اختصاصی برای کسب‌وکار شما

رسپینا

بزرگ‌ترین ارائه‌دهنده پهنای باند اختصاصی به سازمان‌ها در ایران

www.respina.net

@respinaofficial

شرکت داده‌های رسپینا
(سهامی خاص) - شماره ثبت (۱۳۷۱)
آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۴۰، طبقه ۱۰
از ما می‌توانید بخواهید: راه‌اندازی و راه‌اندازی

تلفن: ۰۲۱-۹۲۰۰۰۰۰۰